

Gyarmati Béla

Székelyföldi magyarörmény családok Szubjektív gondolatok dr. Száva Tibor-Sándor új könyve kapcsán
(1. rész)

Úgy nőtem fel, hogy örmény származásom nem tudatosult bennem. Amíg az ember fiatal, nem is nagyon izgatja, hogy kik voltak az elődei, később, ha szerencséje van, megtalálja az őseit és kicsit megismeri őket, mielőtt találkozna velük! Én nyugdíjasként édesapám hagyatékában találtam meg az apai oldal elődeinek hét nemzedékre visszanyúló, nagyjából 600 nyomdai oldalt kitevő félkész családfáját, a Képes Családi Történeteket, és akkor rádöbbentem rá, hogy anyai ági elődeim is voltak, de róluk szinte semmit se tudok és, hogy mára nincs senkim, aki biztosítaná a csatlakozást hozzájuk. Amióta nyugdíjas vagyok, azon dolgozom, hogy ezt a hiátust kipótoljam.

Örmény eredetem olyan családokhoz köt, mint a Begidsán, Lukács, Nuridsán, Temesvári, Zakariás – meg egy sor olyan utóbb megismert familia, akiket szinte mind Száva Tibor úr könyvének köszönhetek. Ha az ember hét nemzedékre próbálja meg visszakövetni az őseit, akkor 64 családról kellene több-kevesebb ismerettel rendelkeznie – legalább a nevüket ismereni illene!

Könnyebb az elődöket kutatni, ha van az ember birtokában valamelyik elődjétől származó „családfa”. (Ez lehet az egyetlen pozitív hozadéka a '40-es évek szegényteljes faji megkülönböztetésének: szüle-

ink-nagyszüleink rákényszerültek a régi anyakönyvek felkutatására. Szerencsére az örményeket Magyarországon sose üldözték úgy, mint a zsidókat!) Én több családra vonatkozóan is találtam a megsárgult papírok között családfának nevezett vázlatokat: alig olvasható nevekkal és egyetlen évszám nélkül!

Ahol az ősök nemességgel bírtak, ott a helyzet általában kicsit jobb, hiszen a nemesi kiváltságok érvé-

nyesítésének minden nemzedék számára az volt az előfeltétele, hogy a megnevesített őstől való megszakítatlan – férfiági – leszármazást kétségtelenül igazolni tudják, tehát a nemesi származás rendszerint együtt járt a családfák megőrződésével. Első lépésben én is a családtörténeti szakirodalomhoz fordultam – speciel az erzsébetvárosi Lukácsokat illetően. Megdöbbenve tapasztaltam, hogy ahány helyen találtam családfát (vagyis inkább családfa töredéket/vázlatot), azok mind hiányosak és egymásnak kölcsönösen ellentmondóak voltak: Nagy Ivántól Siebmacheren át Gudenusig, sőt, Rozsosig!¹ E munkák kivétel nélkül olyan kezdő-adatokból indulnak ki, amelyeket családi emlékezetek

¹ Nagy Iván: Magyarország nemes családai; Siebmacher's Wappenbuch...; Gudenus János-József: Az örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája; Rozsos Tamás: Az erdélyi örmény eredetű nemes Lukács család genealógiája.

őriztek meg, és amely családfák semmivel se megbízhatóbbak, mint amit én találtam a családi kacetok közt. Ezeket a jórészt hiányos, rendszerint csak egyetlen ágon követett leszármazásrendeket a XIX. század második felében adták át publikálásra olyan szerzőknek, akik kétségtelen jóhiszeműséggel átvették ezeket a szinte ellenőrizhetetlen anyagokat, majd az újabb kori lehetőségek révén (anyakönyvek, újságok halálhírei, gyászjelentés gyűjtemények, stb.) további adatokkal bővítették. A közlések nem egyszer olyan forrásokból is tudtak meríteni, amiknek egy része mára alig, vagy egyáltalán nem hozzáférhető.² Elismervé a szerzők hozzáadott értékének nagyságát, azt kell mondani, minden fal olyan erős, mint a fundamentuma!

² Például dr. Temesváry János: A Magyar-Örmény nemes családok címerelevelei

Egy egészen különleges értékű forrás volt számomra a gyergyószentmiklósi örmény anyakönyvek névmutatója. Ez a Budaörsi Örmény Önkormányzat és a Pro Artis Alapítvány támogatásával, Fancsali János sorozatszerkesztésében létrejött füzet a gyergyószentmiklósi örmény anyakönyvek keresztelési, házassági, halálhírei névmutatójának latinbetűs átírása és magyar fordítása.³ Ez a forrás igen kivonatolt (hiszen csak az eredeti anyakönyvi bejegyzésekre történő utalásokat kellett tartalmaznia), azonban így is óriási jelentőségű, mert a nevekhez évszámokat rendel, a gyerekekhez apát, a férjhez feleséget, amiknek alapján máris előrébb jutottam.

Folytatjuk

³ Csiky Attila Csaba: A székelyföldi örmény katolikus egyház anyakönyvei I., Gyergyószentmiklós (1725-1905)

Magyarországi Örmények Egyesülete 41/922. szám**Felhívás**

Az örménységnek egy kisebb csapatát 250 évvel ezelőtt Erdély népe a megsemmisülés elől oltalmában részesítette s testvéreül fogadta annak minden egyes tagját.

Most ez a tragikus eset megismétlődött!

Keleten testvéreinknek nemcsak vagyoni, hanem fizikai léte is a megsemmisülés veszélyének van kitéve s ez elől többen Magyarország területére jönnek s a magyar nép vendégszeretétét kívánják igénybe venni.

Most midőn a magyar ínségesek javára a Kormányzó úr Ő Főméltósága mozgalmat indított, kötelességünk, hogy hálaérzetünknek e mozgalomban való részvételünkkel is kifejezést adjunk.

Felhívom tehát testvéreimet, hogy adományával szándékunkat előmozdítani szíveskedjék.

Budapest, 1922. november hó 12-én

Dr. Ávedik Félix
Ügyv.igazgató

Ph.
Magyarországi Örmény Egyesülete,
1920